

Cil a, Francesco (1866-1950)

Italiensk tons attare och pedagog

Det berättas om Cil a att han redan som litet barn bestämde sig för att ägna sitt liv åt musiken, efter att ha hört delar av Bellinis *Norma* framföras i sin hemstad Palmi i Kalibrien. Det förklarar kanske också varför han ägnat sin mesta energi åt att komponera operor. Det blev, allt som allt 5 stycken. Flera av dessa framförs i Italien, men utanför hemlandet  r det nog endast *Adriana Lecouvreur* (1902), som då och då står på operahusens repertoar. Utebliven succ s för hans sista opera *Gloria*, som hade sin premiär 1907 på La Scala under Toscaninis ledning, gjorde att han i fortsättningen ägnade sig åt pedagogisk verksamhet och åt komposition av pianostycken, sånger och kammarmusik. De flesta av dessa verk har dock förblivit okända utanför Italien.

Bland kammarmusikverken hittar man bl.a. en cellosonat och en pianotrio.

Sonat för piano och cello op 38

1. *Allegro* 2. *Alla Romanza: Largo doloroso* 3. *Allegro animato*
1888

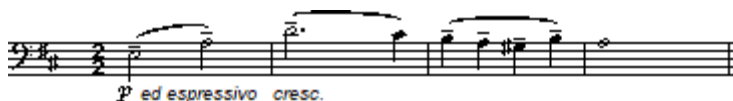
Cil as cellosonat innehåller den rikedom på melodier, som man kan vänta sig av en operatons ttare. Den borde kunna bli lika omtyckt bland kammarmusik lskare som *Adriana Lecouvreur*  r bland opera lskare.

Första satsen presenterar omedelbart huvudtemat i cellon:

Som synes är temat uppbyggt av två motiv eller fraser, en som strävar uppåt (takt 1-3) och en som rör sig nedåt (takt 4-5):

Sidotemat i A-dur hörs också det först i cellon:¹

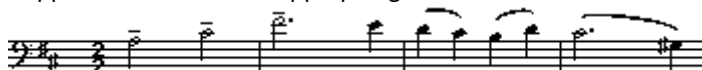
Expositionen ska tas i repris. I de inspelningar som jag lyssnat på följer ingen detta råd. En repristagning skulle  ka speltiden från ca 5  till 7  minuter.

Genomföringen börjar med att huvudtemats två fraser utvecklas var för sig omväxlande och i olika tempo. Sedan hörs även sidotemat, innan huvudtemats två fraser för fortsatt utveckling, nu med snabbare växling och i växling mellan instrumenten:

Detta avsnitt består av 10 takter och leder direkt över i  tertagningen. Den bjuder inte på några överraskningar. Även här är sidotemat nedkortat med 4 takter.

¹ Notexemplets fyra takter ovan upprepas i partituret från IMSLP. I alla inspelningar som jag lyssnat till hoppar man över denna upprepning och fortsätter direkt med följande fras:

Mellansatsen har ett sorgset anslag, vilket också framgår av tempobeteckningen *Largo doloroso*. Den är tredelad och går i a-moll men slutar trots allt i dur. Melodin i A-delen presenteras i cellon:

I B-delen ökas tempo och dramatik mot en klimax.

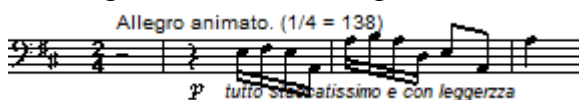

A-delen återkommer. En coda, huvudsakligen förlagd till pianot avslutar i A-dur.

Sista satsen, *Allegro animato*, är ett rondo. I de inspelningar som finns på Youtube spelar musikerna ganska annorlunda jämfört med mitt från IMSLP nedladdade partitur. Tydligt finns det en annan, reviderad version, av verket.

Enligt partituret från IMSLP har satsen ett sonatrondomönster A-B-A-C-A-B-coda, där C är ett genomföringsavsnitt av teman från B och A.

I refrägen, A, känner man igen den inledande frasen, som hörs först i cellon:

Episod B är lång och består av två avsnitt som växlar med varandra i mönstret b1-b2-b1-b2-b1 där b1 har följande tema:

och b2 följande:

Avsnitt b2 hörs två gånger och ska spelas långsammare, *Meno*, den andra gången.

Andra A är något förkortat.

Episod C har ordningen b2-A-b2.

A och B återkommer sedan i stort oförändrade.

För dem som lyssnar på musiker som spelar den reviderade versionen, kan förhoppningsvis ändå notexemplen över de dominerande temana fungera som orienteringshjälp. Det verkar som om episod B är förkortad i den reviderade versionen.